

Psicologia Social del Món Contemporani

Codi: 102601

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OB	3	2

Professor/a de contacte

Nom: Luz Maria Martinez Martinez

Correu electrònic: luzmaria.martinez@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Juan Pujol Tarres

Cristina Pradillo Caimari

Martín Mora Martínez

Lidia Arroyo Prieto

Prerequisits

Es recomana haver cursat prèviament les assignatures "*La dimensió social de la persona*" i "*Influència social i grups*".

Aquesta assignatura, juntament amb la de "*Dimensió social de la persona*", de primer, i la de "*Influència social i grups*", de segon, són la base que us prepara per a cursar la menció en *Anàlisi i Intervenció Psicosocial* i per a obtenir els coneixements necessaris sobre la dimensió psicosocial de la persona que és present a totes les mencions de psicologia.

Objectius

La complexitat i diversitat del món contemporani necessita de perspectives teòriques i eines metodològiques dins de la psicologia que puguin analitzar els fenòmens socials i que tinguin en compte alhora la igualtat de drets i la diversitat social, per tal de poder elaborar propostes d'anàlisi i d'intervenció concretes que portin a la inclusió social.

En aquesta assignatura es parteix d'una perspectiva interseccional per tal de donar compte de la construcció i el govern de la identitat i la subjectivitat en el món contemporani, des d'una perspectiva crítica que permeti identificar i analitzar els diferents eixos de desigualtat social que condueixen, d'una banda, a la precarització

de la qualitat de vida de les persones construïdes com a l'altre, el desviat, l'anormal, etc., i de l'altra, als conflictes relacionals i socials entre persones que ocupen posicions socio-centrades i persones que ocupen posicions perifèriques.

A partir d'aquestes premisses s'estableixen els següents objectius per l'assignatura:

- Analitzar les problemàtiques del nostre entorn social des de la perspectiva psicosocial, a partir de la revisió de casos pràctics.
- Aplicar críticament les eines de la psicologia social per tal d'afrontar aquestes problemàtiques.
- Desenvolupar una perspectiva interseccional que tingui en compte els diferents eixos de desigualtat social (gènere, classe, ètnia, sexualitat, edat, accés al coneixent i la tecnologia, precarització,...).
- Reconèixer la transversalitat del sistema sexe/gènere en la producció de desigualtats socials.
- Identificar els efectes de desigualtat social en els àmbits de salut, sexualitat, cura, violència, interculturalitat, precarietat i accés a la tecnologia.
- Desenvolupar una perspectiva transversal i transdisciplinària en l'anàlisi dels fenòmens psicosocials contemporanis.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
- Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.
- Escoltar activament per poder obtenir i sintetitzar la informació pertinent i comprendre el contingut.
- Fer revisions sistemàtiques a partir de la consulta de les diferents fonts documentals en psicologia per a recollir, ordenar i classificar dades i materials de recerca.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.
- Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.
- Treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar i comparar conceptes i processos psicosocials que mostren la dimensió social del comportament individual de la persona.
3. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
4. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
5. Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi del comportament de la persona en relació amb la seva pertinença a categories socials i al seu context social.

6. Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi dels elements que faciliten i obstaculitzen la comunicació social.
7. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
8. Comunicar de manera inclusiva, evitant un ús sexista o discriminatori del llenguatge.
9. Documentar conceptes i processos psicosocials mitjançant la recerca d'exemples en la vida quotidiana.
10. Exposar públicament l'anàlisi i els resultats de recerques psicosocials.
11. Expressar preguntes i respostes sobre conceptes i processos psicosocials explicats en classe.
12. Identificar les implicacions socials, econòmiques i/o mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
13. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
14. Identificar les principals tècniques de recerca d'informació en fonts documentals de la psicologia social.
15. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
16. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
17. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
18. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
19. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
20. Proposar projectes i accions viables que potenciïn els beneficis socials, econòmics i/o mediambientals.
21. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
22. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
23. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
24. Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.
25. Treballar en equip.
26. Utilitzar la informació recollida i classificada amb les tècniques anteriors per a reproduir experiències clàssiques de la recerca psicosocial.
27. Utilitzar les tècniques de recerca d'informació en fonts documentals de la psicologia social per a produir diferents tipus d'informes o monografies científiques.
28. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
29. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

PART I: EL GOVERN DE LA DIVERSITAT EN EL MÓN CONTEMPORANI.

Viure en la diversitat: tecnologies, gèneres, cultures

Sessió 1: Efectes de la tecnologia en la constitució del subjecte: el govern de la subjectivitat.

Sessió 2: La diversitat sexual i afectiva.

Sessió 3: La diversitat cultural.

PART II: EL GOVERN DE LA IDENTITAT I LA (DES)IGUALTAT EN EL MÓN CONTEMPORANI: EL SISTEMA SEXE/GÈNERE.

Sistema cultural sexe/gènere interseccional i mirada psicològica

Sessió 4: Sistema Sexe/gènere, desigualtat i identitat.

Sessió 5: Models socials de Gènere, Salut i Psicologia per l'equitat i la diversitat.

Sessió 6: Sistema Sexe/gènere, violència sistèmica/estructural i polítiques per a la igualtat/equat.

PART III: EL GOVERN DE LA CIUTADANIA I LA PROTECCIÓ SOCIAL EN EL MÓN CONTEMPORANI.

Crisi de la cultura de la cura i precarització

Sessió 7: Problemàtiques psicosocials del món contemporani: la crisi de la cura.

Sessió 8: El concepte de la cura: debats, dicotomies, nivells i dimensions destacables en la seva definició.

Sessió 9: Cap a la cura social: qüestions ètiques i una altra definició del subjecte de la ciutadania.

Metodologia

L'assignatura s'imparteix en grups grans i en grups petits.

Les classes en grups grans són classes magistrals (tipus conferència), mentre que els seminaris en grups petits es tracta de classes sobre casos pràctics on predominarà el treball en grup.

Les classes en grups grans es faran en sessions d'1 hora i mitja, una vegada a la setmana, durant 9 setmanes (13,5 hores en total).

Les classes en grups petits es faran en sessions de 2 hores, una vegada a la setmana, durant 12 setmanes (24 hores en total).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Anàlisi de casos pràctics (seminaris en grup petit)	24	0,96	9, 10, 11, 21, 22, 23
Classes teòriques	13,5	0,54	2, 5, 6, 11
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0,4	7
Tipus: Autònomes			
Elaboració treballs en grup	25	1	2, 7, 11, 21, 22, 23, 24, 25
Elaboració treballs individuals	12	0,48	2, 7, 23
Estudi	22	0,88	2, 5, 7
Lectura i anàlisi de text	27	1,08	7
Recerca de documentació	14,5	0,58	14, 26, 27

Avaluació

Per a superar l'assignatura cal obtenir una nota global igual o superior a 5, com a resultat del càlcul de les notes obtingudes en les quatre evidències d'aprenentatge (suma de notes proporcionals al valor percentual indicat per a cada evidència d'aprenentatge). Assolir una nota mitjana global inferior a 5 punts significarà que l'assignatura no ha estat superada.

Es considerarà "No avaluable" quan una persona presenti menys de 2 evidències d'aprenentatge, sinó s'indicarà la nota que resulti del còmput proporcional del nº d'evidències d'aprenentatge presentades.

Pot optar a recuperació l'alumnat que al llarg de l'avaluació continuada hagi realitzat 3 o 4 evidències i hagi obtingut una nota final inferior a 5 punts i major o igual a 3,5 punts. A la prova es podran recuperar les evidències de rendiment insuficient en un format anàleg al presentat durant el procés d'avaluació continuada. La nota total màxima que es pot aconseguir una vegada realitzada la recuperació és un 5.

Plagi o còpia: si es detecta en alguna de les entregues (treballs sobre casos pràctics o proves escrites) plagi o còpia, l'avaluació d'aquell treball serà 0, i si té lloc més d'una vegada, l'assignatura serà suspesa.

No es preveu que l'alumnat de 2ª o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Codi evidència	Denominació i lliurament	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria (i
EV1	CAS PRÀCTIC 1, lliurament SETMANA 5	20%	AMBDÓS	COL·LEC
EV2	CAS PRÀCTIC 2, lliurament SETMANA 10 i 11	20%	AMBDÓS	COL·LEC
EV3	CAS PRÀCTIC 3, lliurament SETMANA 16 i 17	20%	AMBDÓS	COL·LEC
EV4	PROVA TIPUS TEST, 2on període avaluatiu	40%	ESCRIT	INDIVIDU

Avaluació única: L'avaluació única es realitzarà en el mateix dia i lloc que la prova del segon període avaluatiu de l'assignatura. S'avaluaran tots els continguts de l'assignatura en condicions similars de format i autoria, si es pot (individual o col·lectiva) per a cadascuna de les evidències. Per a les evidències 1, 2 i 3, vinculades a casos pràctics, es lliuraran i/o presentaran en grups o individualment (a determinar) els treballs que es demanen, amb una pregunta individual escrita afegida per a cadascuna, per verificar l'aprenentatge individual assolit. L'evidència 2, d'avaluació de competències orals, es realitzarà en format grupal/individual (a determinar). L'evidència 4 (prova escrita tipus test) serà la mateixa per a tot l'alumnat.

TAULA D'ACTIVITATS D'AVALUACIÓ ÚNICA

Nom i descripció de l'evidència	Pes	Durada en hores (de l'acte presencial)	Data realització
Ev1: Lliurament d'informe escrit grupal/individual (a determinar) CAS PRÀCTIC 1 + pregunta individual sobre el cas	20%	Pregunta individual escrita CAS PRÀCTIC 1, 10 minuts	Segon període
Ev2: Presentació oral grupal/individual (a determinar) CAS PRÀCTIC 2 (exposició i role-playing oral o gravat) + pregunta individual sobre el cas	20%	Presentació grupal/individual (a determinar) CAS PRÀCTIC 2, 15 minuts Pregunta individual escrita CAS PRÀCTIC 2, 10 minuts	

Ev3: Lliurament grupal/individual (a determinar) d'informe CAS PRÀCTIC 3 + pregunta individual sobre el cas	20%	Pregunta individual escrita CAS PRÀCTIC 3, 10 minuts
---	-----	---

Ev4: Prova tipus test individual	40%	PROVA escrita TIPUS TEST (Ev4), 1 hora
----------------------------------	-----	---

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Ev1 Informe grupal cas pràctic 1	20%	0	0	2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 20, 22, 23, 25, 27, 28, 29
Ev2 Informe grupal cas pràctic 2	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 25, 26, 29
Ev3 Informe grupal cas pràctic 3	20%	0	0	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 28
Ev4 Prova escrita individual tipus test	40%	2	0,08	2, 3, 5, 6, 7, 13

Bibliografia

Lectures bloc temàtic "el govern de la diversitat en el món contemporani"

Agamben, Giorgio (2011) ¿Qué es un dispositivo? *Sociológica (México)*, 26 (73), 249-264.

Fairbanks, Daniel J. (2015) *Everyone Is African: How Science Explodes the Myth of Race*. Amherst, New York: Prometheus Books.

Gandarias Goikoetxea, Itziar (2017). ¿Un neologismo a la moda?: Repensar la interseccionalidad como herramienta para la articulación política feminista. *Investigaciones Feministas*, 8(1), 73-93-93.
<https://doi.org/10.5209/INFE.54498>

Garcés, Marina (2005). La vida como concepto político: Una lectura de Foucault y Deleuze. *Athenea Digital. Revista de pensamiento e investigación social*, 1(7), 87-104. <https://doi.org/10.5565/rev/athenead/v1n7.183>

García Dauder, Dau (2015) *Psicología Social de Género. Proyecto docente*. Madrid: Dykinson.

Montenegro Martínez, Marisela; Pujol Tarrés, Joan; & Vargas-Monroy, Liliana (2015) Miradas, formas de hacer y relaciones en la constitución de una investigación crítica. *Universitas Psychologica*, 14(5), 1833-1852.

Reverter-Bañón, Sonia (2016) Reflexión crítica frente al neurosexismo. *Pensamiento. Revista de Investigación e Información Filosófica*, 72(273), 959-979.

Lectures bloc temàtic "el govern de la identitat i la (des)igualtat en el món contemporani: el sistema sexe/gènere"

Butler, Judith (2001). Sujetos de sexo/género/deseo. En: *El género en disputa*. México. Ed Paidós. 33-58.

Climent, Mª Teresa y Carmona, Marta (Coords.) (2018) *Transpsiquiatría. Abordajes queer en salud mental*. Ed: Asociación Española de Neuropsiquiatría. AEN Digital.

Fausto Sterling, Anne (2006) "Duelo a los dualismos" y "Sistemas de género: Hacia una teoría de la sexualidad humana". En: *Cuerpos sexuados*. Barcelona: Ed. Melusina. 15-46. 279-304.

FerrerPérez, Victoria (2017) *Feminismo y Psicología social*. Madrid: Editorial Grupo 5.

Pujal, Margot i Garcia Dauder, Silvia (2010) Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia. Hacia una psicología más igualitaria i transdisciplinar. *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2. Monografía.

Pujal, Margot; Calatayud, Marina y Amigot, Patricia (En prensa): Subjetividad, desigualdad y malestares de género: una relectura del DSM-V. *Revista Internacional de Sociología*.

Textos clàssics:

Rubin, Gayle (1986) *El tráfico de mujeres. Notas sobre la "economía política" del sexo*. Nueva Antropología, Vol. 8, 30. 95-145. 1975.

Scott, Joan W. (1996) "El género. Una categoría útil para el análisis histórico". En Lamas, Marta (comp) *El género. La construcción cultural de la diferencia sexual* (pp. 265-302). Mexico: PUEG.

Wittig, Monique (2004) "El pensamiento heterosexual". En *El pensamiento heterosexual y otros ensayos* (pp.45-57). Barcelona: Egalés, 1980.

Lectures bloc temàtic "el govern de la ciutadania i la protecció social en el món contemporani"

Carrasco, Cristina; Borderías, Cristina y Torns, Teresa (2011) "Introducción. El trabajo de cuidados: antecedentes históricos y debates actuales". En Cristina Carrasco, Cristina Borderías y Teresa Torns (Eds) *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas* (13-96). Madrid: Catarata.

Daly, Mary; Lewis, Jane (2000) The concept of social care and the analysis of contemporary welfare states. *British Journal of Sociology*, Nº 51: 281-298.

Dones i treball, Grupo (2003) *Malabaristas de la vida. Mujeres, tiempos y trabajos*. Barcelona: Icaria.

Gómez, Lucía; Martínez, Luz M^a; Jodar, Francisco (2006) Psicología, identidad e política nas tecnologías de governo neoliberalis. *Psicología & Sociedad*, 18, 1, 7-14.

Hoschild, Arlie Russell (2001) "Las cadenas mundiales de afecto y asistencia y la plusvalía emocional", en Anthony Giddens y Will Hutton (eds) *En el límite: la vida en el capitalismo global*. Barcelona: Tusquets.

Molinier, Pascale; Legarreta, Matxalen (2016) Subjetividad y materialidad del cuidado: ética, trabajo y proyecto político. *Papeles del CEIC*, vol. 2016/1, UPV/EHU.

Pérez Orozco, Amaia; López Gil, Silvia (2011). "El análisis de las cadenas: ¿reproducción de un régimen de cuidados injusto?" En *Desigualdades a flor de piel: cadenas globales de cuidados*. Madrid: ONU Mujeres.

Thomas, Carol (1993) De-constructing concepts of care. *Sociology*, 27(4), 649-669.

Thomas, Carol (2019). Times Change, but Things Remain the Same. *Disability and Society*, 34(7-8), 1040-1041.

Llibres complementaris del temari:

Bauman, Zygmunt (2001) *Lapostmodernidad y sus descontentos*. Madrid: Akal.

Beck, Ulrich; Beck-Gernsheim, Elisabeth (2003) *La individualización*. Barcelona: Paidós, 2003.

Elias, Norbert (1987) *El proceso de la civilización*. Madrid: Fondo de Cultura Económica.

Ehrenberg, Alain (2000) *La fatiga de ser uno mismo*. Buenos Aires: Nueva Visión.

Esping-Andersen, Gosta (1993) *Los tres mundos del estado del bienestar*. Valencia: Alfons el Magnànim.

Foucault, Michel (1976/1995). *Historia de la Sexualidad. 1. La voluntad de saber*. Madrid: Siglo XXI.

Lash, Christopher (1999) *La cultura del narcisismo*. Santiago de Chile: Andrés Bello.

Lipovetsky, Gilles (1995) *La era del vacío*. Barcelona: Anagrama.

Sennet, Richard (2000). *La corrosión del carácter*. Barcelona: Península.

Programari

Aquesta assignatura fomenta l'ús de programari lliure per raons ètiques i polítiques. Recomanem a l'alumnat que utilitzi sistemes operatius lliures.